

Területi különbségek a Covid-19 járvány észlelésében

Dr. Ferencz Zoltán József – KRE ÁJK – TK
Miklósné Dr. Zakar Andrea – KRE ÁJK

MRTT Konferencia, Budapest

2022. október 6-7.

A kutatás háttere

Hogyan érzékelik az emberek a COVID-19 fertőzésének kockázatát?

Az elméleti keret Slovic pszichometriai paradigmája, a kockázatfogalom "perspektívába" helyezése.

Miként vélekednek a COVID-19-ről a kognitív és az affektív dimenzió tekintetében?

A pszichometriai paradigma alapfeltételezése

az egyének önálló válaszokat tudnak adni nehéz, összetett kérdésekre

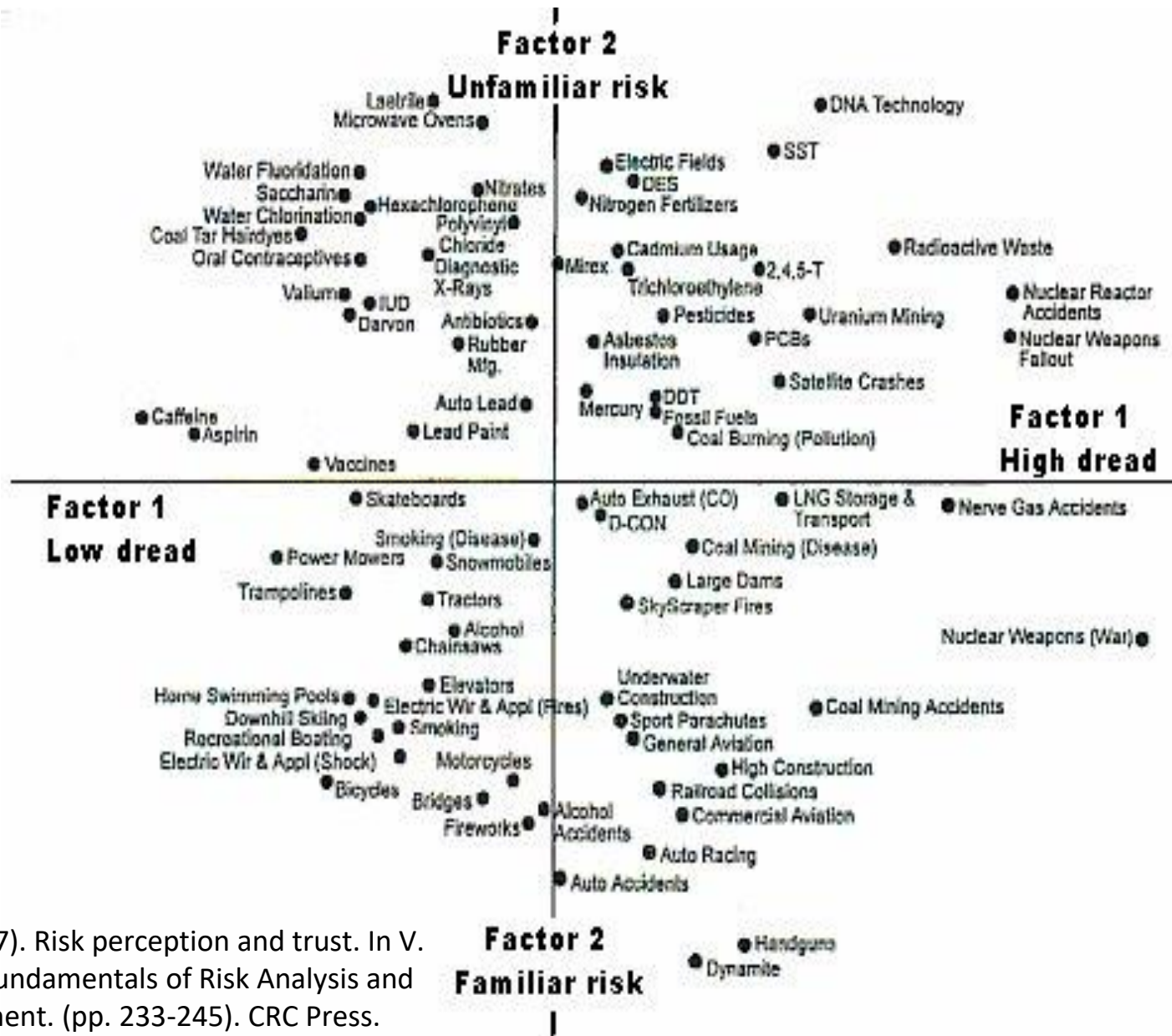
a kinyilvánított kockázat-megítélés és annak meghatározói alkalmas tapasztalatok segítségével mérhetőek lesznek.

A modell számítások alapja:

Gerhold, L.: Risk perception and Coping strategies, Freie Universität, Berlin 2020.

A kutatás háttere

Slovic, P. (1997). Risk perception and trust. In V. Molak (Ed.), *Fundamentals of Risk Analysis and Risk Management*. (pp. 233-245). CRC Press.

A pszichometriai paradigma vizsgált dimenziói

A rettegés faktora

Globális katasztrófa
Végzetes
Könnyen csökkenthető
Nagy kockázat a jövő generációra nézve
Irányíthatóság
A következmények végzetesek
Növekvő
Érint engem
Méltánytalan
Önkéntesség

Az ismeretlen kockázat faktora

Teljesen új kockázat
Megfigyelhető
A hatása késik
A kockázatot a szakértők ismerik
A kitett személyek számára ismert

A kutatás során használt módszerek és az adatfelvételek körülményei

1. Vizsgálat - az online adatfelvételt az NRC Marketingkutató és Tanácsadó Kft. végezte a NetPanel regisztrált paneltagjainak részvételével 2020. október 27. és november 3. között. A mintába 1000 fő került. A minta kialakítása többszörösen rétegzett véletlen mintavétellel történt, a demográfiai jellemzőkön (nem, korkategória, végzettség, településtípus, régió) belüli megoszlások a lehető legjobban közelítik a teljes, 18-65 éves hazai lakosságon belüli arányokhoz.
2. Vizsgálat – a személyes adatfelvételt a Závecz Research Kft végezte. A kutatásban kétlépcsős, arányosan rétegzett, véletlenszerűen kiválasztott 1000 személyt tartalmazó valószínűségi mintával dolgoztunk. Az 1000 fős lakossági minta Magyarország településhálózatát arányosan reprezentálta, 103 mintavételi egységgel. A felmérés 2021. november 30 - december 9. között történt.

A kockázat észlelésének kognitív dimenziója

	2020	2021	2021 teljes
Volt pozitív Covid19-tesztje	1,6	15,5	14,3
Lehetett fertőzött a tünetei alapján	7,9	8,1	7,5
Közvetlenül érintett	9,5	23,6	21,8
Volt a családjában vagy ismerősei, kollégái között olyan Covid-fertőzött, akivel érintkezhetett	14,5	25,1	23,7
Ismer olyan embert, aki elkapta a Covid-fertőzést	29,4	61,3	61,4
Közvetetten érintett	43,9	64,0	63,8

A kognitív dimenzió területi eltérései

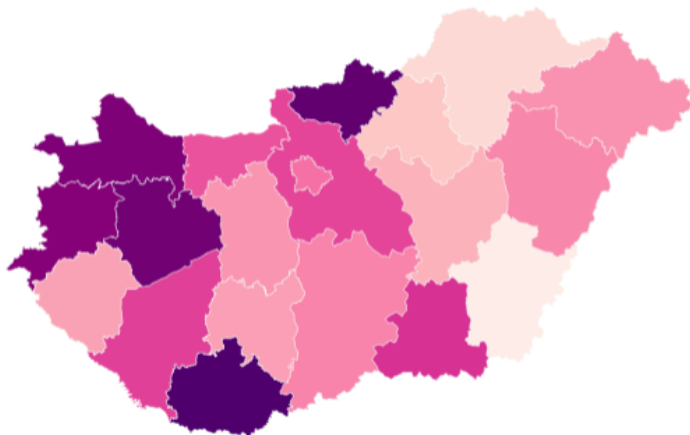
Volt pozitív Covid19-tesztje

Lehetett fertőzött a tünete alapján

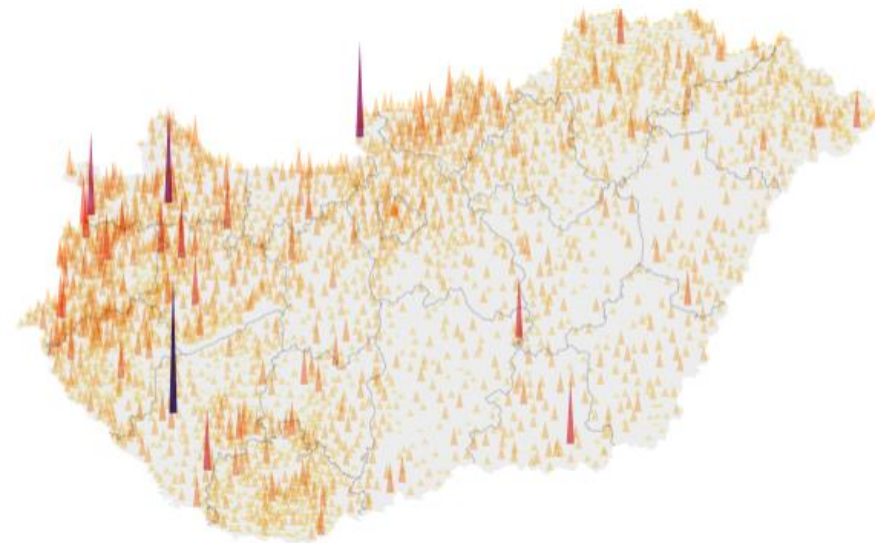
Közvetlenül érintett

Városok,
megyeszékhelyek,
Nyugat-Dunántúl;
Dél-Dunántúl
Közép-
Magyarország,
Budapest

Az azonosított fertőzöttek százalékos aránya megyénként

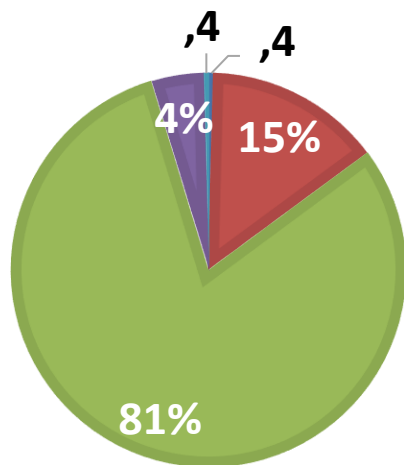

Fertőzöttek százalékos aránya településenként

A JÁRVÁNY IDEJE ALATT **A FIZIKAI** EGÉSZSÉGI ÁLLAPOTA ...

Ötfokú skála
átlaga: 2,9

A fizikai egészségi állapot nem mutat szignifikáns területi eltéréseket

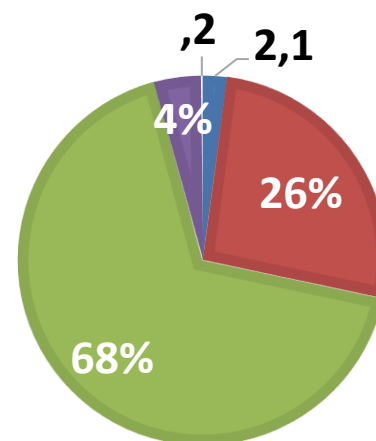
- sokkal rosszabb lett
- változatlan maradt
- sokkal jobb lett

- rosszabb lett
- jobb lett

A JÁRVÁNY IDEJE ALATT **A LELKI** EGÉSZSÉGI ÁLLAPOTA ...

A lelki egészségi állapot a megyeszékhelyeken és a Közép-Dunántúlon jobb; Budapesten és Közép-Magyarországon rosszabb, mint az országos átlag.

Ötfokú skála
átlaga: 2,74

- sokkal rosszabb lett
- változatlan maradt
- sokkal jobb lett

- rosszabb lett
- jobb lett

Az ismeretlen kockázat faktor összetevői

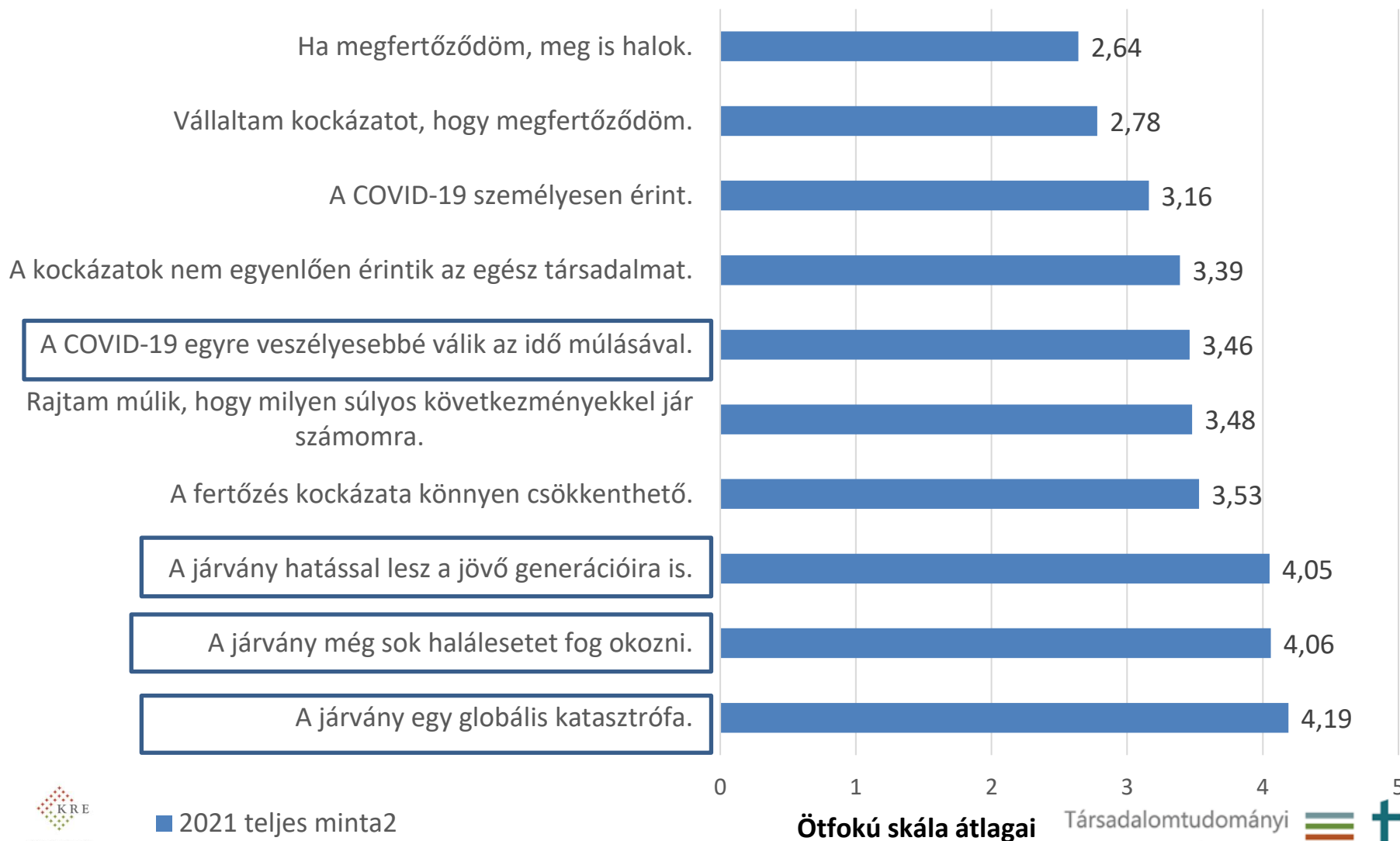
Ismeretlen kockázat faktor	Kérdőív kérdés (Mennyire ért egyet ...?)
Teljesen új kockázat	A COVID-19 mindannyiunk számára teljesen új.
Megfigyelhető	A COVID-19 negatív társadalmi és gazdasági hatásai jól láthatóak.
A hatása késik	A COVID-19 következményei késnek.
A kockázatot a szakértők ismerik	A tudósok ismerik a COVID-19 vírust.
A kitett személyek számára ismert	A COVID-19 rám nem lesz hatással.

A rettegés faktor összetevői

Rettegés faktor	Kérdőív kérdés (Mennyire ért egyet ...?)
Globális katasztrófa	A Covid-19 járvány egy globális katasztrófa.
Végzetes	A Covid-19 járvány még sok halálestet fog okozni.
Könnyen csökkenthető	A fertőzés kockázata könnyen csökkenthető.
Nagy kockázat a jövő generációra nézve	A COVID-19 járvány hatással lesz a jövő generációira is.
Irányíthatóság	Rajtam múlik, hogy a COVID-19 milyen súlyos következményekkel jár számomra.
A következmények végzetesek	Ha megfertőződöm, meg is halok.
Növekvő	A COVID-19 egyre veszélyesebbé válik az idő múlásával.
Érint engem	A COVID-19 személyesen érint.
Méltánytalan	A COVID-19 által jelentett kockázatok nem egyenlően érintik az egész társadalmat.
Önkéntesség	Vállaltam kockázatot, hogy megfertőződöm.

A COVID-19 járvány rettegettségét meghatározó tényezők

■ 2021 teljes minta2

Ötfokú skála átlagai

Társadalomtudományi
Kutatóközpont

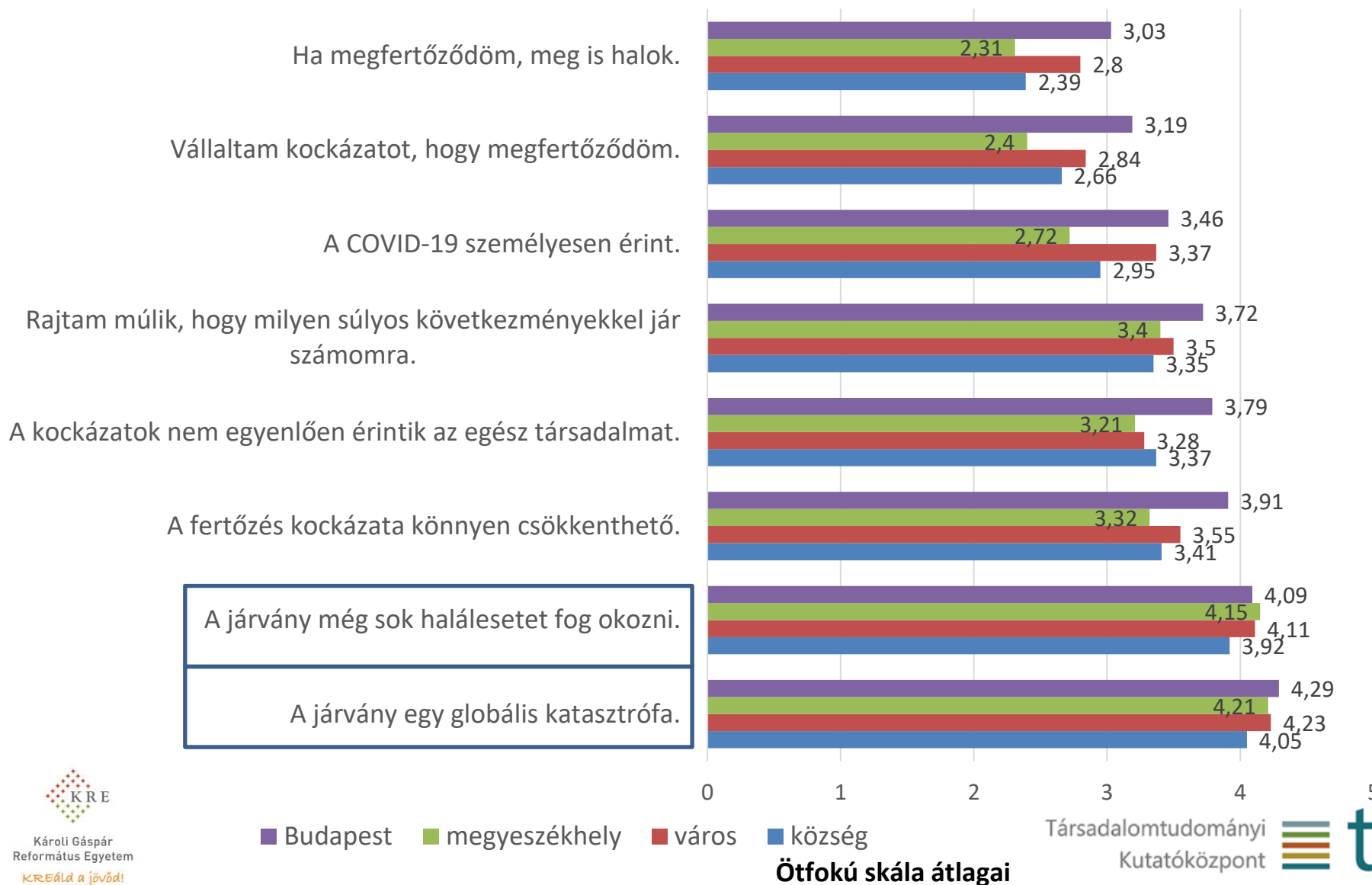

A COVID-19 járvány rettegettségét meghatározó tényezők területi eltérései

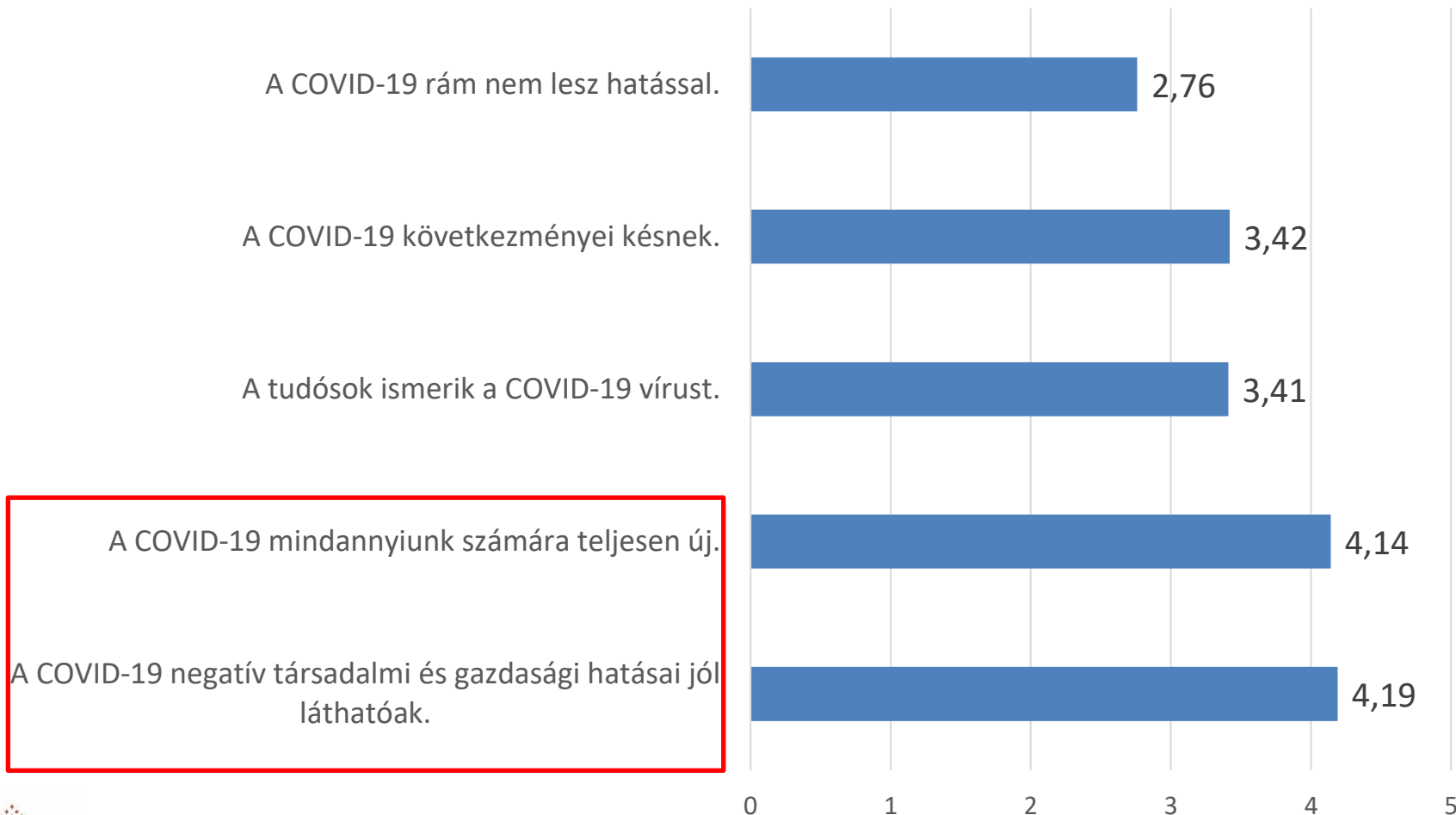
- A rettegettség összetevőit a *fővárosiak* többségében az átlagosnál súlyosabbnak ítélték meg.
- Ugyanezen tulajdonságokat a *megyeszékhelyek* lakói jóval kevésbé tartották fontosnak.
- A *községekben* élők a probléma általános nagyságát értékelték alacsonyabbra.
- A regionális eltéréseket tekintve csak a negatív irányú eltérés mutatkozik hasonló markánsan a *Nyugat-Dunántúl* összefüggésében, illetve a tényezők felénél a *Dél-Dunántúl* esetében tapasztalható hasonló tendencia.
- Ugyanakkor a *dél-dunántúliak* számára kiemelkedően fontos, hogy a járvány eddig is sok *halálesetet* okozott, illetve a jövőben is sokat fog okozni.
- A *közép-magyarországiak* és az *észak-alföldiek* a könnyű csökkenthetőséget, az irányíthatóságot és a végzetes következményeket tartották inkább fontosnak.
- A *közép-dunántúliak* számára a globális katasztrófa jelleg, a személyes érintettség és a jövő generációra gyakorolt hatás volt nagyon fontos.

A COVID-19 járvány rettegettségét meghatározó tényezők település típus szerinti összehasonlítása

A COVID-19 járvány ismeretlen kockázat tényezői

■ 2021 teljes minta

Ötfokú skála átlagai

Társadalomtudományi
Kutatóközpont

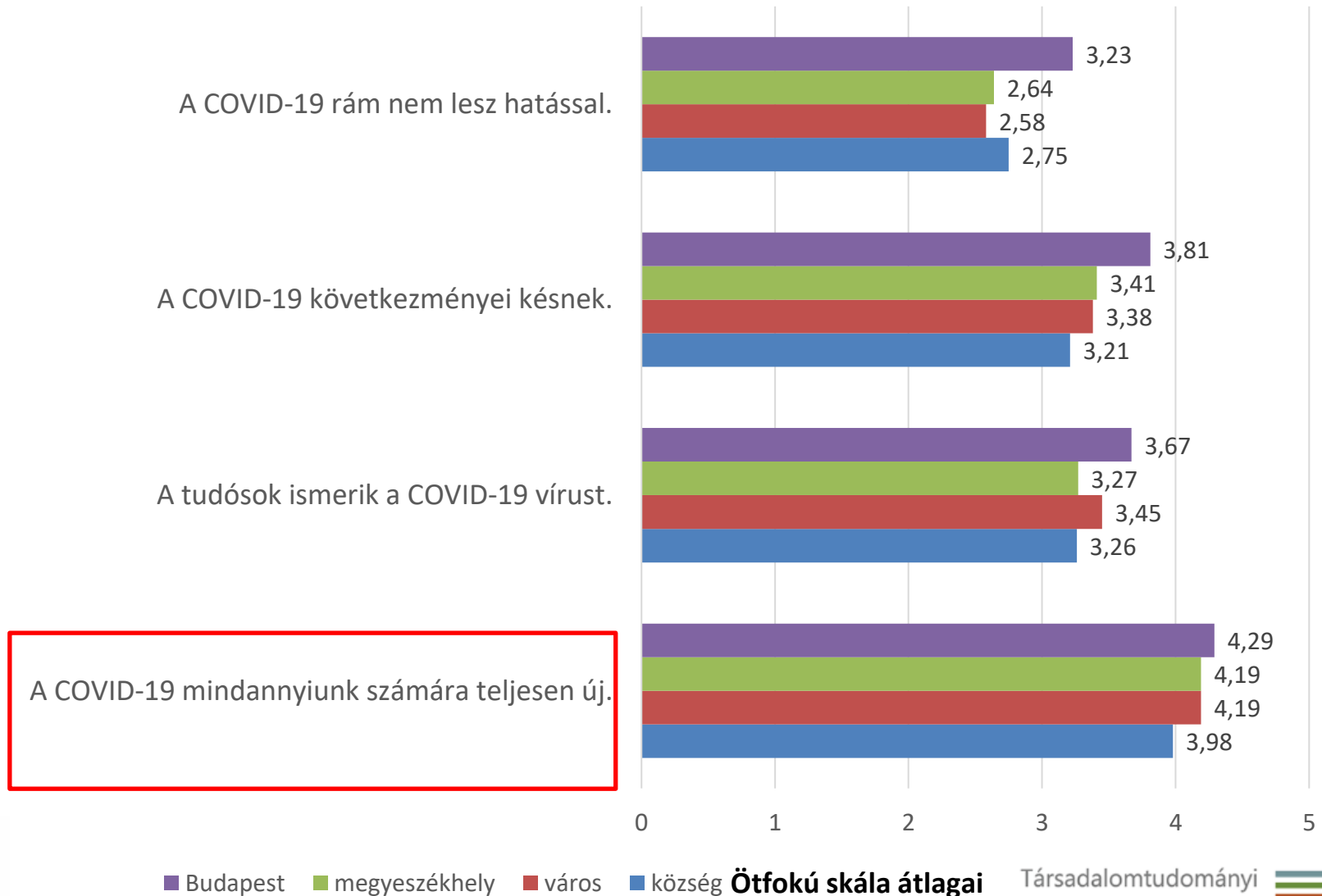

A COVID-19 járvány ismeretlenségét meghatározó tényezők területi eltérései

- **A két elemű főkomponens az eredeti változókészlet 76%-át magyarázza.**
- Az ismeretlenség összetevőit a **fővárosiak** többségében az átlagosnál **súlyosabbnak** ítélték meg.
- Ugyanezen tulajdonságokat a **községek** lakói jóval kevésbé tartották fontosnak.
- A regionális eltéréseket tekintve a **Közép-Dunántúlon** élők fogalmazták meg a legtöbb olyan véleményt, amely egyes szempontokat, az átlagosnál pozitívabban értékelt.
- A **városokban** élők a személyes hatást értékelték alacsonyabbra.
- Ezen kívül a **közép-magyarországiak** a személyes hatást, az **észak-alföldiek** a járvány tudósok általi ismertségét; a **dél-dunántúliak** pedig az újdonság erejét említették átlag feletti arányban.
- Csak a negatív irányú eltérés mutatkozik markánsan a **Nyugat- Dunántúl összefüggésében**, az újdonság, a társadalmi, gazdasági hatás és a vírus tudósok általi ismerete vonatkozásában. illetve a **Dél-Dunántúlon** a társadalmi, gazdasági hatás esetében tapasztalható hasonló tendencia.

A COVID-19 járvány ismeretlen kockázat tényezőinek település típus szerinti összehasonlítása

Összegzés

A vizsgált összetevők alapján a fővárosiak és a Nyugat-Dunántúlon élők inkább rettegték a járványtól, míg a megyeszékhelyeken élők kevésbé.

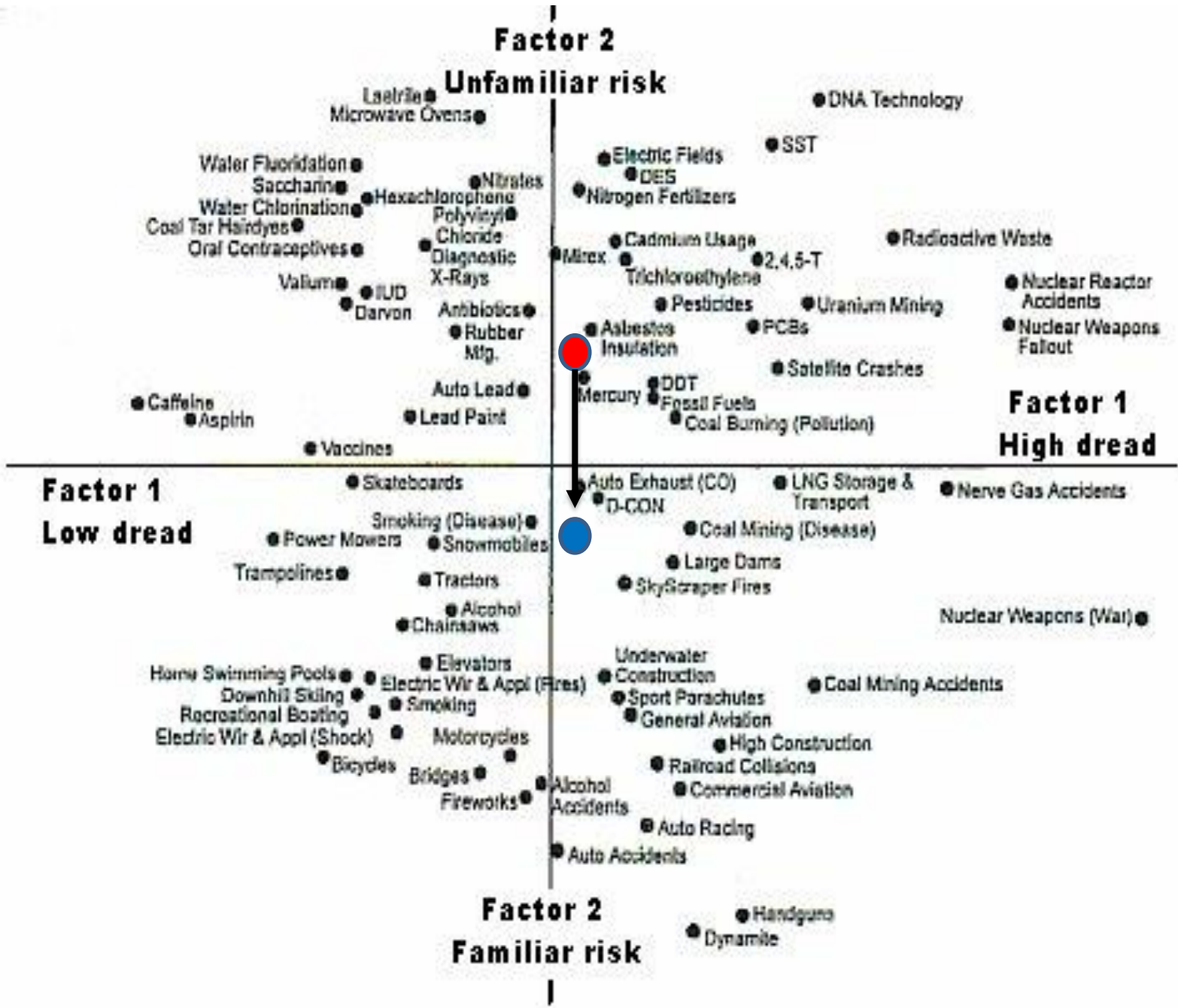
A járványt a fővárosiak tartották inkább ismeretlennek, míg a községekben és a Közép-Dunántúlon élők ismertebbek.

Az ismeretlenség és a rettegés faktor közepesen erős korrelációban áll egymással. ($r=0,569$)

A lelki egészségi állapot romlása - Budapesten – is hozzájárult a járvány negatív megítéléséhez.

A javuló lelki egészség - a megyeszékhelyeken és a Közép-Dunántúlon – a rettegettség és az ismertség vonatkozásában is kedvező hatást eredményezett.

Köszönöm a figyelmüket!

Károli Gáspár
Református Egyetem

KREÁld a jövőd!

Társadalomtudományi
Kutatóközpont tk